

Nader onderzoek beschermde soorten

Pompenburg te Rotterdam

Gemeente Rotterdam

Projectadviseur

Nick Kroese BSc

nick@habitus.nl

0172-204060

Rapportage

Pieter Belo BSc

Documentcode

RDAM2020-2-NO1-V1

In opdracht van

Gemeente Rotterdam

Contactpersoon opdrachtgever

Dhr. Dolf van der Gaag

Opleverdatum

24 november 2020

Kwaliteitscontrole

Richard Notenboom BSc

Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking van dit rapport inclusief foto's is enkel toegestaan met toestemming van de eigenaar (de opdrachtgever) en onder vermelding van de bron.

Dit rapport is met de grootste zorg samengesteld. Desondanks aanvaardt Habitus geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of door toepassing van adviezen. Onze algemene voorwaarden zijn [hier](#) in te zien. Onze privacyverklaring is [hier](#) te vinden.

Een verklaring van onze documentcodes is te vinden op [onze website](#).

Adres: Tolnasingel 3 / 2411 PV / Bodegraven

Kvk-nummer: 78391385 / Btw-nummer: NL861372669B01

Rekeningnummer: NL14ABNA0494577894

<https://habitus.nl>

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	4
2.	METHODE	6
3.	RESULTAAT & TOETSING	9
4.	CONCLUSIE & AANBEVELINGEN	11

BRONNEN
BIJLAGEN

1. INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt de aanleiding van het onderzoek beschreven. Vervolgens wordt het plangebied beschreven en wordt het onderzoek afgekaderd.

1.1 Aanleiding

De opdrachtgever is voornemens om het gebied rondom de Pompenburg in Rotterdam her in te richten. Er is een ecologisch vooronderzoek (VO) uitgevoerd (Habitus, 29 november, met rapportcode: RDAM2019-30 RAP VO). Hieruit blijkt dat de aanwezige bebouwing mogelijk gebruikt wordt door vleermuizen als verblijfplaats.

Het beschadigen of vernietigen van (gebieds)functies van beschermde soorten is verboden onder de Wet natuurbescherming. Daarom is nader onderzoek uitgevoerd om aan te tonen of uit te sluiten dat deze gebiedsfuncties aanwezig zijn.

1.2 Doel en centrale vraag

Dit nader onderzoek wordt uitgevoerd om te kunnen bepalen of de voorgenomen werkzaamheden in strijd zijn met de Wet natuurbescherming. Zo verkrijgt de opdrachtgever inzicht in eventuele aanvullende acties of maatregelen die noodzakelijk zijn. De centrale vraag luidt:

Is er bij uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden kans op overtreding van de Wet natuurbescherming voor de onderzochte soorten en functies?

De onderzochte soorten en functies zijn beschreven in hoofdstuk 2. Dit rapport geeft antwoord op bovenstaande vraag en biedt, indien mogelijk, maatregelen of vervolgacties om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen. Is dit niet mogelijk, dan dient een ontheffing aangevraagd te worden.

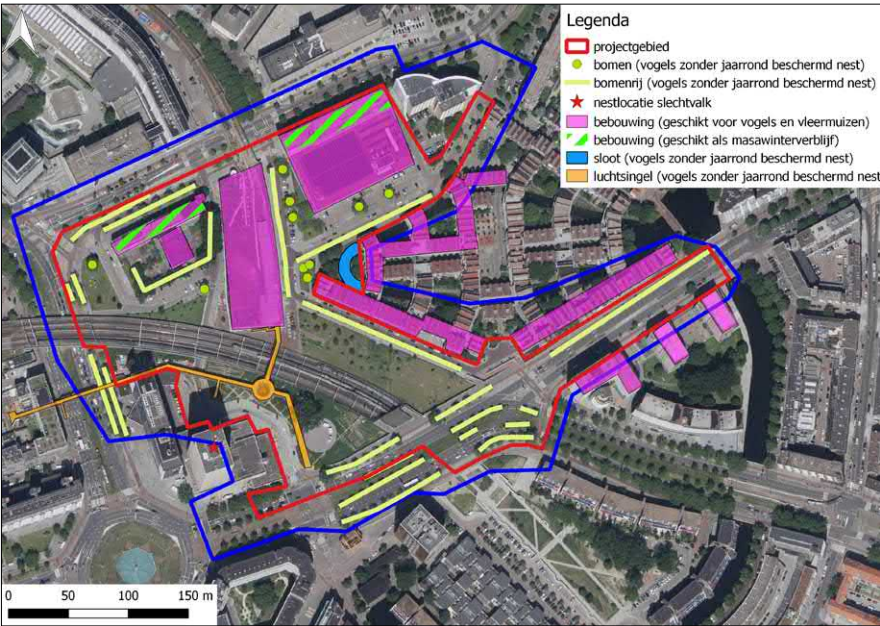
1.3 Plangebied

De gegevens over het plangebied zijn hieronder weergegeven in Tabel 1 en Figuur 1.

Tabel 1: gegevens plangebied

Adres (of coördinaten)	Pompenburg
Plaats	Rotterdam
Provincie	Zuid-Holland
Te onderzoeken object	Bebouwing in en rondom Pompenburg
Omgeving bestaat uit	Stedelijk gebied, wegen, bebouwing, groenstroken

Een weergave van het plangebied op kaart is in te zien in Figuur 1.

Figuur 1: plangebied en de (mogelijke) beschermde functies volgens de quickscan (Bron luchtfoto: PDOK, 2018).

1.4 Werkzaamheden

Voor specifieke informatie over de voorgenomen werkzaamheden dient de quickscan geraadpleegd te worden. Globaal worden de volgende activiteiten uitgevoerd:

1. slopen van bestaande gebouwen (waaronder het Heer Bokelcollege)
2. slopen luchtsingel
3. herinrichten gebied

1.5 Reikwijdte

Dit soortgericht onderzoek heeft alleen betrekking op:

- het plangebied zoals beschreven in paragraaf 1.3;
- de werkzaamheden zoals beschreven in paragraaf 1.4. Als de werkzaamheden op een andere manier of volgens een andere planning worden uitgevoerd, zijn de conclusies van dit onderzoek niet meer van toepassing. In dat geval wordt geadviseerd om een nieuwe toetsing uit te laten voeren om te bepalen of de werkzaamheden volgens de Wet natuurbescherming kunnen worden uitgevoerd;
- de onderzochte elementen binnen het plangebied, zoals beschreven in hoofdstuk 2;
- de onderzochte soorten en functies, zoals beschreven in hoofdstuk 2;
- de Wet natuurbescherming, niet op ander beleid of wetgeving.

De resultaten van dit onderzoek zijn maximaal drie jaar geldig. Dit nader onderzoek kan voor de initiatiefnemer als bewijsstuk dienen dat ecologisch onderzoek is verricht.

1.6 Criteria

Het onderzoek en deze rapportage voldoen aan de interne proces- en kwaliteitseisen van Habitus, bekijk deze [hier](#). Wij hebben onze eigen kwaliteitseisen opgesteld omdat voor ecologisch onderzoek niet altijd kwaliteitseisen beschikbaar zijn. Het doel van deze eisen is om een kwalitatief onderzoek te bieden. Het betreffen eisen over het proces (beoordeling, interpretatie), onderzoek (protocollen, inzet deskundigheid) en leesbaarheid (rapportage).

1.7 Deskundigheid onderzoekers

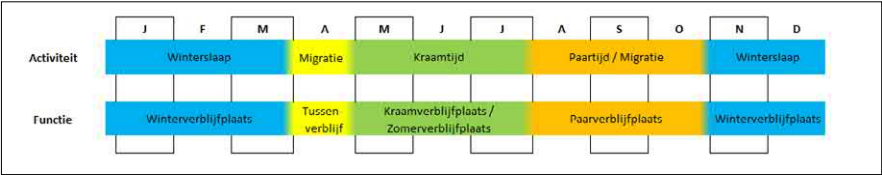
Al onze onderzoeken worden verricht door deskundige ecologen. Op onze [website](#) zijn de cv's van de projectadviseur, kwaliteitscontroleur en onderzoekers opgenomen om deze deskundigheid aantoonbaar te maken.

2. METHODE

In dit hoofdstuk wordt de onderzoeksmethode beschreven per soort(groep). Ook wordt het onderzoek afgekaderd en wordt beschreven op welke wijze de gegevens zijn verzameld.

2.1 Vleermuizen

Vleermuizen gebruiken een netwerk van deelleefgebieden met verschillende functies. Ze volgen daarbij een duidelijke seizoenscyclus: beginnend bij winterslaap, achtereenvolgens trek, balts- en paartijd (sommige soorten), kraamperiode, balts- of paartijd (weer andere soorten), trek en tenslotte weer winterslaap, zie onderstaand tijdschema (Vleermuizen in de stad, 2020).

Figuur 2: Globale seizoenscyclus vleermuizen (Vleermuizen in de stad, 2020)

2.1.1 Vooronderzoek

De volgende soorten en functies (zie Tabel 2) worden verwacht op basis van het vooronderzoek.

Tabel 2: mogelijk aanwezige vleermuizen en functies

Soort(en)	Functie(s) ¹	Locatie(s) in het plangebied
Gewone dwergvleermuis	z, k, p, w, m	Ruimte tussen muur en gevelpanelen, spouwmuur, onder dakpannen.
Ruige dwergvleermuis	z, p, w	
Laatvlieger	z, k, p, w	

¹ z=zomerverblijf, k=kraamverblijf, p=paarverblijf, w=winterverblijf, m=massawinterverblijf

Figuur 3: Onderzoekopzet in het voorjaar rondom het Heer Bokelcollege. Dit gebied is opgedeeld in drie clusters op basis van de observatiepunten (zie ook Figuur 4). In het najaar is het plangebied onderzocht door één onderzoeker, waarbij alle gevels meerdere keren bekeken zijn (Bron luchtfoto: PDOK, 2018).

2.1.2 Veldwerk

Tijdens de bezoeken zijn alle relevante waarnemingen genoteerd. De waarnemingen zijn zodanig ingevoerd dat dubbelstellingen zoveel mogelijk zijn voorkomen. Dit wil zeggen dat één baltsende vleermuis niet twee keer is ingevoerd. Op deze manier is een goed beeld verkregen van het totale aantal individuele vleermuizen in het gebied. Indien er aanleiding voor geweest is, zoals vleermuizen die ergens vandaan vliegen, is de onderzoeker in die richting gewandeld.

Voorjaar

De onderzoeksopzet rondom het Heer Bokelcollege is weergegeven in Figuur 3. De observatiepunten uit deze figuur zijn de basis voor de verdeling in clusters, zoals weergegeven in Figuur 4. Cluster 4 is door één persoon uitgevoerd.

Najaar

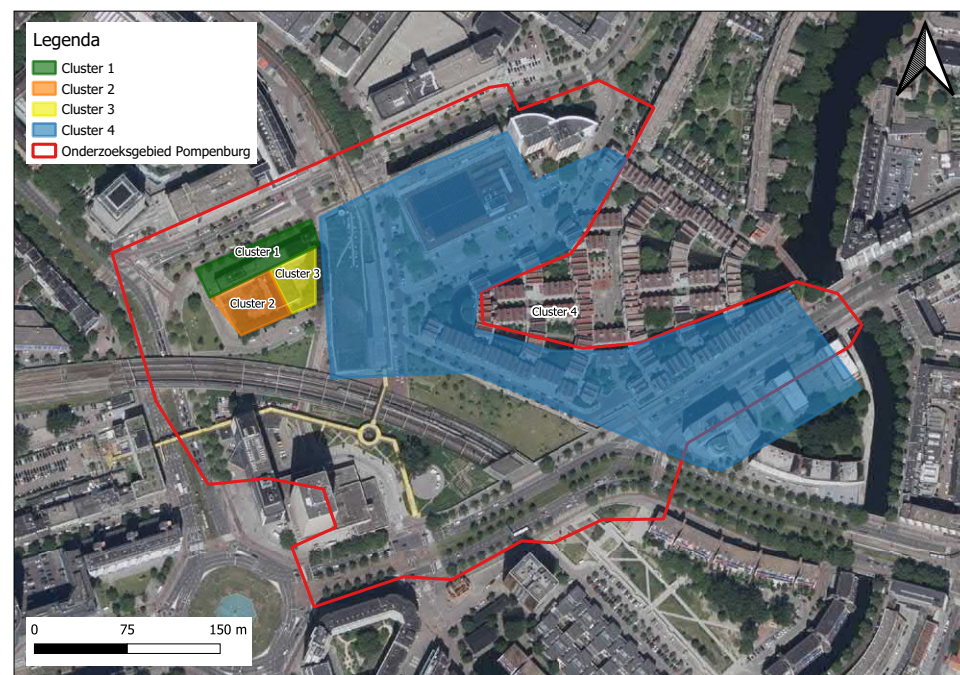
In het najaar is onderzoek verricht door drie personen rondom het Heer Bokelcollege en één persoon voor het overige plangebied. De waarnemingen zijn wandelend gedaan rondom het Heer Bokelcollege (één ronde kostte 3 á 5 minuten) en per fiets voor het overige plangebied gedaan. Er is gekozen om cluster 4 minder intensief te onderzoeken (drie bezoeken in het voorjaar, vier bezoeken in het najaar door één persoon lopend of per fiets) omdat de aard van de werkzaamheden dit toelaten. Het Heer Bokelcollege wordt gesloopt. Daarom is voor dit gebouw het Vleermuisprotocol (2017) gehanteerd. Het overige deel van het plangebied zal heringericht worden, hier zullen geen gebouwen gesloopt worden. Daarom is gekozen om dit deel minder intensief te onderzoeken.

2.1.3 Materialen en software

Het veldwerk is uitgevoerd met behulp van een Petterson D240X in combinatie met opname-apparaat Ediroll R-05 en de Petterson M500-384 in combinatie met een Motorola telefoon. Beide batdetectors beschikken over opname- en vertragingmogelijkheden. Geluiden die niet direct in het veld te determineren waren, zijn opgenomen en later geanalyseerd. Hiervoor gebruiken wij Batsound, Batexplorer en Anabat Insight. Voor het vastleggen van veldbezoeken en waarnemingen gebruiken wij WrnPro (Zostera, 2020), versie 5.5.7.

2.1.4 Bezoeken

Het oppervlak van het onderzoek naar de (mogelijk) beschermde functies voor vleermuizen is opgedeeld in 4 clusters (Figuur 4 en Tabel 3). De tabel met de uitgevoerde bezoeken is te vinden op de volgende pagina.

Figuur 4: De clusters waarin het plangebied is opgedeeld.

Tabel 3: gegevens veldbezoeken vleermuisonderzoek

Cluster	Onderzoeker	Functie ¹	Datum	Zon op/onder	Begintijd	Eindtijd	Temperatuur (°C)	Bewolking	Windrichting	Windkracht (Bft)	Neerslag (mm)
1	Shannon van Egmond	z, k	2020-05-18	05:44 / 21:33	21:33	23:33	14.0	2/8 bewolkt	W	2	geen
1	Joost den Houtdijker	z, k	2020-05-18	05:44 / 21:33	21:33	23:33	14.0	2/8 bewolkt	W	2	geen
1	Benjamin Brandt	z, k	2020-06-25	05:25 / 22:04	22:04	00:04	27.0	1/8 bewolkt	O	3	geen
1	Lex van Lith	z	2020-07-30	06:02 / 21:33	04:00	06:02	13.0	1/8 bewolkt	ZO	2	geen
1	Clinton Haarlem	m	2020-08-12	06:23 / 21:09	00:00	02:00	23.0	3/8 bewolkt	O	1	geen
1	Tommie Pot	m, p	2020-09-05	07:02 / 20:18	00:00	02:00	16.0	6/8 bewolkt	ZW	2	geen
1, 2, 3	Richard Notenboom	p	2020-09-29	07:41 / 19:22	21:22	23:22	16.0	Geheel bewolkt	Z	2	geen
2	Richard Notenboom	z, k	2020-05-19	05:43 / 21:34	21:34	23:34	17.0	1/8 bewolkt	NO	2	geen
2	Tommie Pot	z, k	2020-06-22	05:24 / 22:04	22:04	00:04	16.0	onbewolkt	W	0	geen
2	Alex Zuijdervliet	z	2020-08-01	06:06 / 21:29	04:06	06:06	21.0	6/8 bewolkt	ZW	2	geen
2, 3	Tommie Pot	m	2020-08-13	06:24 / 21:07	00:00	02:00	25.0	onbewolkt	NO	1	geen
2, 3	Jochem Koelewijn	m, p	2020-09-04	07:00 / 20:20	00:00	02:00	16.0	6/8 bewolkt	ZW	2	geen
3	Dennis Heintz	z, k	2020-05-20	05:42 / 21:35	21:35	23:35	16.0	1/8 bewolkt	NO	2	geen
3	Jochem Koelewijn	z, k	2020-06-22	05:24 / 22:04	22:04	00:04	16.0	onbewolkt	NO	1	geen
3	Tommie Pot	z	2020-08-01	06:06 / 21:29	04:06	06:06	22.0	4/8 bewolkt	ZW	2	geen
4	Pieter Belo	z, k	2020-05-18	05:44 / 21:33	21:33	23:33	14.0	2/8 bewolkt	ZW	2	geen
4	Pieter Belo	z, k	2020-06-23	05:24 / 22:04	22:04	00:04	20.0	onbewolkt	NO	2	geen
4	Tiko Seip	z, k	2020-06-29	05:27 / 22:03	03:27	05:27	15.0	6/8 bewolkt	ZW	4	geen
4	Dennis Heintz	z	2020-08-01	06:06 / 21:29	04:06	06:06	17.0	2/8 bewolkt	O	2	geen
4	Frenk van de Wal	m	2020-08-10	06:20 / 21:13	00:00	02:00	24.0	1/8 bewolkt	O	3	geen
4	Dennis Heintz	m, p	2020-09-02	06:57 / 20:24	00:00	02:00	12.0	3/8 bewolkt	Z	2	geen
4	Pieter Belo	p	2020-09-22	07:29 / 19:38	20:38	22:38	15.0	onbewolkt	Z	1	geen

¹ z=zomerverblijf, k=kraamverblijf, p=paarverblijf, m=massawinterverblijf

Het vleermuisonderzoek is grotendeels, maar niet geheel uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2017 (Netwerk Groene Bureaus, 2017). Gemotiveerd afwijken op basis van een ecologische grondslag is altijd mogelijk. Er is voor cluster 4 afgeweken van de eis dat het onderzoeksgebied voor meer dan driekwart zichtbaar is. Het vierde cluster (Figuur 4) is vrij groot, en is zevenmaal door één persoon fietsend en lopend onderzocht op beschermde functies. Hier is voor gekozen omdat de werkzaamheden niet aan de gebouwen plaatsvinden, maar aan de straat. De werkzaamheden zullen naar verwachting geen effect hebben op de mogelijke vleermuisverblijven. Voor de clusters 1, 2 en 3 (Figuur 4) is wel voldaan aan het Vleermuisprotocol 2017 omdat de bebouwing van deze clusters gesloopt gaat worden. Deze werkzaamheden zullen wel een wezenlijk effect hebben op de (mogelijk) aanwezige vleermuisverblijven.

Toelichting op de afbeelding
Impressie plangebied: één van de flats in het plangebied

3. RESULTAAT & TOETSING

Onderstaand is per soort(groep) beschreven welke functies zijn aangetroffen. Het betreft een interpretatie van de waarnemingen uit het veld.

3.1 Vleermuizen

Hieronder volgen de resultaten van het vleermuisonderzoek in het plangebied.

Cluster 1, 2 en 3

Er zijn drie paarterritoria van de gewone dwergvleermuis aangetroffen in het Heer Bokelcollege en één paarterritorium van de ruige dwergvleermuis. Aangenomen dient te worden dat deze ook als winterverblijf kunnen fungeren (BJ12, 2017). Daarnaast is er tijdens het voorjaarsonderzoek één zomerverblijf aangetroffen van de gewone dwergvleermuis. Gewone dwergvleermuizen vliegen baltsend rond in hun territorium. Deze territoria zijn in kaart gebracht (Figuur 6). De exacte locaties van de paarverblijven van de gewone dwergvleermuis konden niet worden vastgesteld. De gewone dwergvleermuis patrouilleert gedurende zijn baltsvlucht in zijn territorium. Hierbij vliegen ze met name langs hun paarverblijf maar ook langs de randen van hun territorium (Barlow et al, 1997; Jones, 2009; Russ, 2012; Sachteleben et al., 2006). Aangenomen kan worden dat het paarverblijf zich ergens in het territorium bevindt in het Heer Bokelcollege.

Cluster 4

Naast de verblijven en territoria in het Heer Bokelcollege zijn ook meerdere paarterritoria aangetroffen van gewone dwergvleermuis (13) en ruige dwergvleermuis (1) in de rest van het onderzoeksgebied (Figuur 6). Verder zijn er drie paarverblijfplaatsen aangetroffen van de ruige dwergvleermuis en vier zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis in de rest van het onderzoeksgebied. Daarnaast is er één nestlocatie aangetroffen van de gierzwaluw. Zie bijlage 1 voor foto's van invliegopeningen van verblijfplaatsen in het plangebied. Binnen het plangebied zijn geen waarnemingen van laatvlieger gedaan. Wel i éénmaal een laatvlieger foeragerend waargenomen ten oosten van het plangebied, over het kanaal Stokviswater.

3.1.1 Toetsing

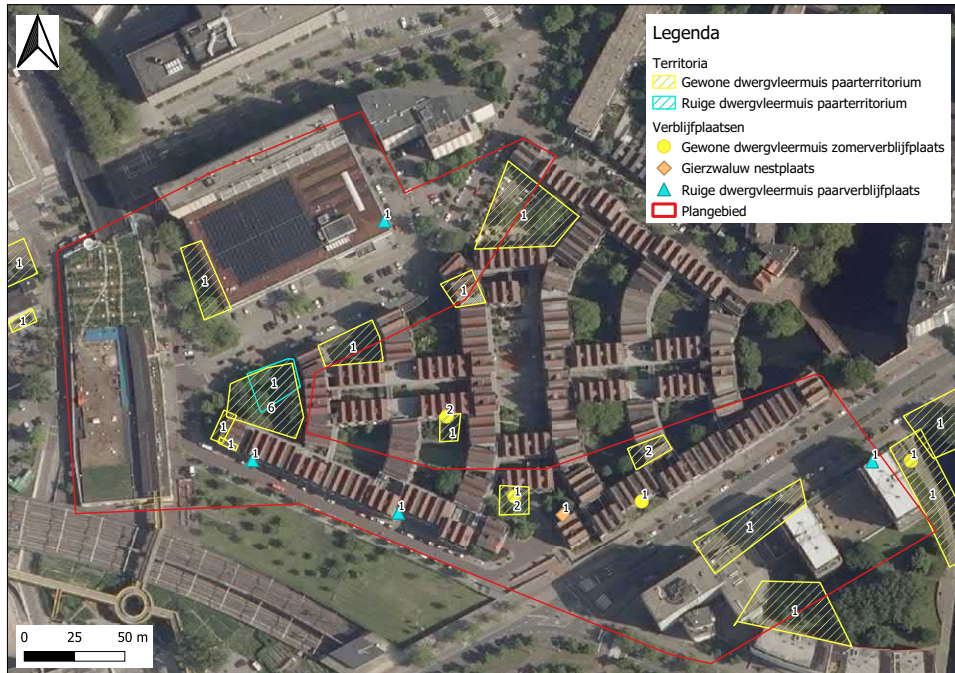
De aangetroffen verblijfplaatsen in het Heer Bokelcollege zullen vernietigd worden door uitvoering van de voorgenen werkzaamheden. Dit betreft een overtreding van Artikel 3.5, lid 4, van de Wet

Figuur 5: Aangetroffen beschermde functies van het Heer Bokelcollege. Per functie zijn het aantal individuen weergegeven (Bron luchtfoto: PDOK, 2018). Door in te zoomen wordt de inhoud beter zichtbaar.

natuurbescherming voor de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Ook leidt het uitvoeren van de werkzaamheden tot het opzettelijk verstoren, wat een overtreding betekent van Artikel 3.5, lid 2, van de Wet natuurbescherming. Daarnaast is bij de werkzaamheden kans op het doden of verwonden van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Dit betekent een overtreding van Artikel 3.5, lid 1, van de Wet natuurbescherming voor de gewone dwergvleermuis betekenen. Hoe hiermee om dient te worden gegaan, is te lezen in hoofdstuk 5 (paragraaf aanbevelingen).

De verblijfplaatsen van cluster 4 zijn in kaart gebracht in Figuur 6. Wanneer tijdens de werkzaamheden de verblijfplaatsen 's nachts verlicht worden, kan dit mogelijk een effect veroorzaken. Wat een overtreding betekent van Artikel 3.5, lid 2, van de Wet natuurbescherming. Dit effect is te voorkomen als 's nachts niet gewerkt zal worden direct nabij de verblijfplaatsen. Hierbij kan een ecologisch werkprotocol uitkomst bieden (zie hoofdstuk 4.3.5).

Figuur 6: Aangetroffen beschermde functies van het overige deel van het plangebied. Per functie zijn het aantal individuen weergegeven (Bron luchtfoto: PDOK, 2018). Door in te zoomen wordt de inhoud beter zichtbaar.

Toelichting op de afbeelding
Impressie plangebied: het Heer Bokelcollege op de achtergrond.

4. CONCLUSIE & AANBEVELINGEN

4.1 Conclusie

De conclusie geeft antwoord op de centrale vraag:

Is er bij uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden kans op overtreding van de Wet natuurbescherming voor de onderzochte soorten en functies?

Hieronder volgt een antwoord op de centrale vraag. In Tabel 4 is de conclusie samengevat.

Op basis van hoofdstuk 3 is de voorgenomen ontwikkeling naar verwachting in strijd met het onderdeel soortbescherming uit de Wet natuurbescherming.

Tabel 4: Samenvatting conclusie

Soort	Effect verwacht en vervolgstap nodig?	Overig/opmerking
Gewone dwergvleermuis	ja	zie paragraaf 4.3
Ruige dwergvleermuis	ja	zie paragraaf 4.3
Laatvlieger	Nee	Zie paragraaf 4.2

4.2 Geen vervolgstap nodig

Uit het onderzoek en de toetsing volgt dat er geen effect wordt verwacht op de laatvlieger. Dit betekent dat er voor deze soort geen vervolgstappen noodzakelijk zijn. Raadpleeg de quickscan om te zien of er voor andere soortgroepen nog maatregelen benodigd zijn.

4.3 Proces en vervolgtraject

Voor het Heer Bokelcollege is aangetoond dat er beschermde soorten aanwezig zijn en een wetsovertreding te verwachten is. De ontwikkeling kan nog steeds doorgang vinden als een ontheffing verkregen wordt. Dit is normaliter de vervolgstap in het proces, als de voorgenomen werkzaamheden nog steeds uitgevoerd gaan worden.

Voor het overige deel van het projectgebied is het nodig om een ecologisch werkprotocol (EWP) op te stellen waarin beschreven wordt op welke wijze de verblijfplaatsen en territoria van de beschermde soorten niet verstoord zullen worden.

4.3.1 Vraag een ontheffing aan en stel een activiteitenplan op

Vraag de ontheffing aan bij de Omgevingsdienst Haaglanden. Laat het activiteitenplan opstellen door een deskundige ecooloog, zodat alle benodigde informatie aangeleverd wordt bij het bevoegd gezag. In het activiteitenplan wordt een beoordeling gevraagd over het effect op de 'gunstige staat van instandhouding'. Ook dient passende compensatie concreet uitgewerkt te worden.

4.3.2 Doorlooptijd

Na het indienen van de ontheffingsaanvraag neemt de behandeling van het bevoegd gezag gemiddeld 20 weken in beslag. Het opstellen van een activiteitenplan kan veelal in zes tot acht weken plaatsvinden. Dit is echter sterk afhankelijk van snelheid waarmee informatie wordt aangeleverd, bijvoorbeeld over het belang van de ontwikkeling, maar ook over de locatie(s) van compensatie.

4.3.3 Gewenningstijd

De betreffende soort dient bij voorkeur ruim van te voren te kunnen wennen aan de te realiseren compensatie. Soms is een vastgestelde periode van toepassing, bijvoorbeeld bij vleermuizen. Habitus kan hierover adviseren en kan ondersteunen bij het tijdig realiseren van compensatie, zodat voorkomen wordt dat na de ontheffing gewacht moet worden op de gewenningsperiode.

4.3.4 Advies

Wij adviseren om een ontheffingsaanvraag op te starten, omdat wij verwachten dat de werkzaamheden altijd tot een effect op de verblijfplaats zal leiden. Tenzij voor een optie hieronder in 4.3.5 wordt gekozen.

4.3.5 Overige opties

Wil je een ontheffingstraject voorkomen? Dan zijn er veelal twee opties mogelijk.

- Voer de werkzaamheden op zo'n wijze uit, dat verblijfplaatsen geen effect ondervinden. Dit is niet altijd mogelijk. Soms kan met het toepassen van maatregelen gerealiseerd worden dat de wet niet wordt overtreden. Er zal dan een ecologisch werkprotocol nodig zijn, waarin vastgelegd wordt op hoe gewerkt kan worden zonder de verblijfplaats(en) aan te tasten.
- Er wordt voor gekozen om de werkzaamheden niet uit te voeren. Dit is altijd een mogelijkheid. Indien de bovenstaande optie niet mogelijk is, zal een ontheffing toch benodigd zijn.

BRONVERMELDING

De bronnen zijn geraadpleegd op 2 november 2020.

Literatuur

- Barlow, K. & Jones, G. (1997). Function of pipistrelle social calls: field data and a playback experiment ([hyperlink](#)). *Animal behaviour* 53: 991-999.
- BIJ12 (2017). [Kennisdocument gewone dwergvleermuis](#)
- BIJ12 (2017). [Kennisdocument ruige dwergvleermuis](#)
- Jones, G. (2009). Differences in songflight calls between two phonic types of the vespertilionid bat *Pipistrellus Pipistrellus* ([hyperlink](#)). *Journal of Zoology* 241(2): 315 - 324.
- Netwerk Groene Bureaus (2017). [Vleermuisprotocol 2017](#)
- Russ, J. (2012). British bat calls: A guide to species identification.
- Sachteleben, J. & Helversen, von, O. (2006). Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*Pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat ([hyperlink](#)). *Acta Chiropterologica* 8(2): 391-401.

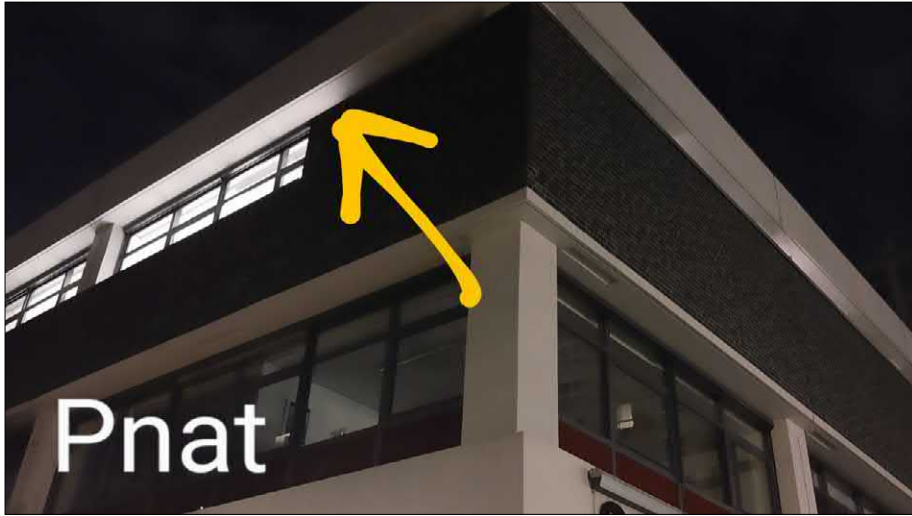
Software

- Zostera B.V. (2020). [WmPro](#).

Geraadpleegde websites

www.vleermuis.net. Pagina's: [gewone dwergvleermuis](#), [ruige dwergvleermuis](#)
<https://www.vleermuizenindestad.nl/node/22.html>

BIJLAGE 1 - Relevante foto's

Figuur: Invliegopening met gele pijl aangegeven. Het betreft de paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis in het gebouw van het stadsarchief Rotterdam in het overige deel van het plangebied. Deze verblijfplaats bevindt zich in een kopgevel. Pnat in de afbeelding staat voor ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*)

Figuur: Invliegopening met gele pijl aangegeven. Het betreft de zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis in de flat tegen het Stokviswater. Deze verblijfplaats bevindt zich in de dilatatievoeg. Ppip in de afbeelding staat voor gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*)

BIJLAGE 1 - Relevante foto's (vervolg)

Figuur: Invliegopening met gele pijl aangegeven. Het betreft een paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis in de flat aan het Stokviswater.

Over ons

Habitus is een vooruitstrevend advies- en onderzoeksbureau voor biodiversiteit en natuurwetgeving. Wij zijn als organisatie **betrokken** bij de klant. Wij zorgen door **constante ontwikkeling** van onze diensten voor verhoging van de tevredenheid van onze klanten over onze dienstverlening. Wij zijn experts met **passie** voor ons vak en zorgen voor een soepel traject door kwaliteitsdiensten te bieden. Wij helpen onze klanten met praktisch advies over biodiversiteit en beschermde soorten. Wij geloven in langdurige samenwerking met opdrachtgevers, partners en collega's op een wijze die wederzijds voordeel oplevert.

Onze missie en kernwaarden

Het is onze missie om **de biodiversiteit te beschermen en te verhogen**. Met het team van collega's werken we dagelijks in vele projecten met passie aan onze missie. Met wetgeving gerelateerde adviezen dragen we bij aan de bescherming van soorten en zo aan bescherming van biodiversiteit. Met biodiversiteitsadviezen dragen we gericht en direct bij aan het verhogen van de biodiversiteit. Onze kernwaarden zijn:

- betrokken bij onze klanten
- constante ontwikkeling van onze dienstverlening
- passie voor natuur.

Klanttevredenheid en kwaliteit

Wij staan voor de kwaliteit die we leveren. Onder kwaliteit verstaan wij de mate waarin aan de klantverwachting wordt voldaan of wordt overtroffen. De klant is dus degene die bepaalt of wij kwaliteit leveren. Onze dienstverlening wordt door klanten gemiddeld met hoger dan een acht beoordeeld. Dit geeft aan dat we een passende invulling geven aan de klantverwachting. Wij vinden dat we in eerste instantie zelf aan de lat staan voor de te leveren kwaliteit. Om die reden hebben wij dan ook onze eigen kwaliteitseisen geformuleerd. In samenspraak met onze opdrachtgevers bepalen we de gewenste kwaliteit van een dienst.

Over ons logo

Libellen zijn prachtige insecten. Het is dan ook geen toeval dat we voor inspiratie voor ons logo geput hebben uit de fraaie en diverse vormen die de orde van libellen rijk is. Wist je bijvoorbeeld dat elke soort unieke vleugelkenmerken heeft?

De paarse kleuren zijn een combinatie van blauw (dat staat voor stabiliteit) en de energie van rood. Paars staat ook voor **passie** en wordt verder geassocieerd met kracht, waardigheid (royalty), creativiteit en ambitie.

